

*Şəddat CƏFƏROV,
iqtisadiyyat elmləri üzrə fəlsəfə
doktoru,*

*Azərbaycan və Rusiya Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Yazarlar Birliyinin üzvü*

Azerbaycan ədəbiyatının bizim zamanımızda ağırlığını varlığında daşıyan, açılarını qəlibi ilə yaşıyan Sabir Rüstəm-xanlı min illik tarixi olan sözümüzün elektron bir zirvəsidir ki, onun uğralığı sərhədlərimizdən cox-cox uzaglardan bəllə gənindən

Azerbaycan ədəbiyatının bizim zamanımızda ağırlığını varlığında daşıyan, açılarını qəlibi ilə yaşıyan Sabir Rüstəm-xanlı min illik tarixi olan sözümüzün elektron bir zirvəsidir ki, onun uğralığı sərhədlərimizdən cox-cox uzaglardan bəllə gənindən

Bir ömür saçı üzün tekce cısmen yasağı deyil. Sözünün sıqları, insanlığın tabiatında aşılığının duyularını obuduğu rılıq haqqı çağınmaqdır. Bu monad Nizami necə bəşəri amallar şairidir, Nəsimi insanlığa qurur, dayanat, mənəvə təpər güçü bəxş edən sonatkarırsa, Füzuli lirikası ilə qəlbərin ehtizaza gotiron duyular şairidirsə... Sabir Rüstəmxanlı da előcə insanın yatmış duyularına hərəkət verən, ona oyanış bəxş edən

Sözümüzün canı odur ki, Sabir Rüstemxanlı tannırın boxerdi, bolke de on əllə taleyinə pay verdiyi istedəndən gúcunə sözünə sərf edib. İstər elmi yaradıcılığı, ister poeziyası və nəhayət publisistikliliyi ilə düşüncə tariximizdə dəyərli sohifelərini yazıb. Sabir Rüstemxanlı üçün janr məhdudiyyəti olmayıb. Zamanın tələbi ilə sözünə demək üçün hansı janr ona sözün meydanında sərbəst hərəkət quburubsa, elə o janrda da sözünü deməyə çalışıb. Sabir Rüstemxanlının son illər yaratdığı romanları, zənimice, zamanın tələbi ilə yaranmış əsərlərdir. İstər Cavad xan taleyinə eks etdirən əsəri, istərsə də, "Difai" kimi dəyərli söz abidəsi Azərbaycanın tarixi üçün yaxşı fedakarlığının bəhrəsidır. Və eyni zamanda elə tariximizə tarixçilər qədər xidmətdir.

Sabir Rüstəmxanlı 1946-cı il, mayın 22-də Yardımlının Hamarkənd obasında dünyaya göz açıb. Azərbaycan Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsinini 1968-ci ildə fərqlənme diplomu ilə

sim 1988-ci ilde İraq'ın diplomatiyasını bitirib. Hərdən polemikalarda belə sözlər

Şeherdeki hər kimin məməndərə bəzə sözlər
çəsdirik: Sabir Rüstəmxanlıda bəzə qoş-
fəhm, zəngin məlumat bazası, tükmən-
yox intellekt enerjisi qeyri-adi deyilim!
Bəli, qeyri-adidir. Ancaq bu qeyri-adılıq
o, biliklərə sənsiz hevəsle yiyələnməyi
başqa sözlə, zəhmətə xəzəni dərcədə
qatlaşlığı ilə qazanıb. O, adəbi heyata

poetik vüseti ile gəlib. Ele ilk poetik ömrəkleri ilə sair kimliyini təqdim edib.

ornekleri ile sair kimliyini tesdiq edib. Sabır kimi adamlar üçün tekce istedadda güvenmek özünü aldatmaq olardı. Ona göre do elmi öyrənməyi özüne yol aydınlığı seçib. Ona göre de aspiranturara da uğurla başa vurub. 1976-ci ilde "Cəlil Məmmədquluzadə və folklor" mövzusunda elmi işin uğurlu müdafiə edib. Sabır Rüstəmxanlının bütün bədil həyatı radığında sarsılmaz bir məntiq ardıcıl ola-
rasıdır.

raq davam edir. O ne yazsa, ne dese, ele
bir montiqi esasla özünü ifade edir ki
demek olar ki, tekzibe yer qalmır.

Kimseye sırr deyil ki, Sabir Rüstəm-
xanlınlı ömrü kitabı ermeniliçiliye, erme-
ni xestiliyinə, hay fəşizminə cavab kimi
yazılısa da, Azerbaycan xalqının milli
oyanışına da təsir baxımında evezsiz
ğöraç malik asar idi. Sabir Rüstəmyanı-

ÖMÜR SÖZDƏ YAŞAYAR

Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı haqqında qeydlərə yekun əvəzi

nin poetik yaradıcılığı da xalqın mənənə silahlanmasında əvəzsiz rol oynadı. Artıq hər kəs dərk edirdi ki, daha əvvəlki kimi yaşamaq mümkün deyil. Və bu dərketmədə Sabir Rüstəmxanının xidmətləri əvəzsiz idi.

şahidlörük. Sovet dövlətinin çöküşündən sonra bir başıpozluq yarandı. Ayri-ayrı qüvvələr mərkəzdən qaçma məyillərini gücləndirdilər. Ermonilər de məhz bundan məharətlə yaralandılar. Torpaqlarımız məhz dövlətçiliyimizdir.

laqlı ilo ölümsüzler sırasında törən-nümu edir. Azərbaycanda ilk demokratik cümhuriyyət qurmuş görkəmli siyasi xadimlərin do hər biri haqqında vicdanlı olmuşlular danışır. O, doğru olaraq qeyd edir ki, Azərbaycan xalqının azadlığı uğrunda mübarizə onun əsas idealları olub. O, bu barədə düşüncələrini "Ölüm son deyil" kitabında da dəqiq ifadə etmişdir və burada onun düşüncələrin bir dəfə xatırladırmış: "Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi mənim idealimdir və təbi kimi bacı-qardaşlarım da bu ovqatla böyük yülərlə. Bundan ötrü yazmışam, bundan ötrü mübarizə aparmışam, kütünlərin qəbgəsi dənişmişəm, bundan ötrü AXC-ni yaradmışım, qəzet buraxmışım və öz ixtisəsimi uyğun bir vəzifənin icrasını boyına götürmişəm, işimi da kifayət qədər pəşəkarlıqla yerinə yetiririm. Tuttuğumuz yolu müqəddəs bir yol hesab edirəm. Bizi Milli Azadlıq Hərəkatına tömən məqsədlə, məsləhət işi kimi gölmüşük. Bir yola əyri niyyatlırlar qoşulanlar da varsa, AXC həkimiyətə, galəndən sonra səhəvlər buraxılsın, bür oxçuları təcrübəsizlikdən işinin öhdəsindən gələ bilər yəbsə, mühərribə ilə bağlı çatışlıklar və ziyyəti bir da də aqırlaşdırıbsa, mənəviyət yatsılsı, rüsyotxorluq, oğurluq bəs ali gedibsa, cinayətlər olıbsa, bunda hamısı nə ucdantum ittimam etmək, böyük hərəkətin üstündən xətti çıkmak olmaz. Xalqın qızı oyunan milli şüurunu, "qan yaddaşını", hərqa olunan tarixi həqiqətlərinin, on illərlərə həsr olunan çəkdiyimiz ideal və mənəvi dövrlərinin istehzə hadəfəsinə çevirmək, yeni küləvi psixoz və nadanlıq sohñələri yaratmaq müqəddəs alamatımızdır. Uyğun gölməz, Konkret adamların konkret səhəvlərindən damşmaq olar. Lakin bütün bir tarixi dövrü dünyada gedən proseslərdən ayrırb, üstündən xətti çəkəmək, bir neçə nöslün on illərlər davam etmiş günahları nəticəsindən rişa atmış ictimai bəslələri yəgərbur bir ilin və bir dərəcətə adınmaya yaxınlaşmam yəni bərə səhərdir və milli bərişiga, vətəndaş sülhünə aparın yola yeni bir çəpər çıxır. Buna nəzər almadan, heç bir mənəvi haqqı olmayan, əyri ömülləri və daxili pugluqları ilə bütün respublikada ad çıxarılmış adamların ortaya düşüb Milli Məclisin yüksək kürsüsündən xirdə möqsədələr üçün istifadə etməsi, aranı qızılardırmasa ikrəh doğurur". Bu qeydlər göstərir ki Sabir Rüstəmxanlı bu gün de yaddaş hesab etdiyi amallar uğrunda mübarizəsinə davam etdirir. Çünkü o yaxşı bilir və dərin haqqını, daha yaxşı görür ki, həqiqəti deməyə casrovari olmayılanların mühabətində yalanlar ayaq açıb yeriyr. Düşünürəm ki, Sabir Rüstəmxanlı mübarizisinin bugünkü davamı Azərbaycan amali uğrunda mübarizədə onu həqiqəti keşkəcisi, tarixa sədaqətlilik obrazını təsdiq edir. Əlbəttə, man o fikirdə deyiləm ki Sabir Rüstəmxanlı haqqında bu yazılar sonuncudur. Xeyir, Sabir Rüstəmxanlı sözdündə oxçaklı sonərək o. Hələ uzun müddət mənəviyyat tariximizdə öyrənənlər üçün tədqiqat obyekti olacaq. Neco ki, sevilo-sevilo oxunur, eləcə də, insanları monən silahlandırmaşları sevilo-sevilo tədqiq edilecek. Sabir Rüstəmxanlı böyük məktəbdə ustadlıq məktəbidir. Sözlü açıq demək xalqla birbəşə danişmaq sonərkarlığının məktəbidir. Bu monadə onun mənəvi mühitini eks etdirən yaradıcılığı gələcək nəsillər üçün da heç vaxt köhnəlməyəcək bir dərs vəsaitidir. Sabir kimi sonərkarların ömrü vətən ömrü qədərdir. İnsanlıq yaşadıqca insanlığı yaşadanın həyatı da davam edir.

dr. Oñate y q. S., Normanova cutan par

04.11.2024